

Назаркіна Л.І.

старший викладач кафедри економіки
та моделювання ринкових відносин

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,

м. Одеса, Україна

Єфанова С.

студентка 4 курсу, напряму підготовки
«Фінанси і кредит»

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНОЮ ПОЛІТИКОЮ БАНКУ

В сучасних умовах дослідження концептуальних засад формування та реалізації кредитної політики має особливе значення не тільки для банку та банківської системи, а й для економіки країни в цілому. Це обумовлено тим, що робота банку на кредитному ринку пов'язана із появою значної кількості ризиків, які, як правило, стають ключовим елементом кризи банку.

Дослідженням питань щодо механізму формування і реалізації кредитної політики займалися провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема Я.Я. Благодир, Ю.П. Бичко, А.В. Бричкіна, І.В. Меркулова, Л.О. Гаряги, В.В. Галастюка, А.О. Єпіфанова, О.А. Криклій, О.П. Ковальова, О.І. Лаврушин, Р. Р. Коцовська, О.В. Пернарівського, Л.О. Примостка, Л.Я. Слобода тощо.

Мета - дослідження ключових елементів процесу формування та реалізації кредитної політики банку.

Діяльність банків завжди пов'язана із ризиками, виникнення яких супроводжується втратами банку, переважно фінансового характеру. Найбільш небезпечним ризиком для банку прийнято вважати кредитний, що створює передумови для побудови ефективного механізму мінімізації та протидії даному виду ризику. Підґрунтям для мінімізації кредитного ризику вважається розробка нормативних актів, внутрішніх положень, що регламентують діяльність банку на кредитному ринку. Одним з ключових документів є кредитна політика банку, що необхідна для ефективного функціонування банку. Розглядаючи мету кредитної політики, варто зазначити, що єдиної думки вчені не досягають. Так, Н.І. Антипова визначає її як «досягнення комерційного зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності якості кредитного портфеля банку» [1]. В свою чергу, доволі широко розуміє мету формування кредитної політики Карбівничий, І. В. який зазначає, «Кредитна політика розробляється для допущення тільки такого характеру ризику, що дозволяє забезпечувати високу якість активів, постійний необхідний рівень прибутковості; створення високопрофесійного кадрового складу, що забезпечують високу якість кредитного портфеля банку» [2]. Козьменко, С. М. зазначає, що метою кредитної політики є «забезпечення ліквідності, формування якісного кредитного портфеля, ефективне розміщення ресурсів і отримання прибутку» [3]. На думку Г.С.Панової, розробка кредитної політики необхідна для «...створення умов для ефективного розміщення залучених коштів, забезпечення стабільного зростання прибутку банку» [4]. Примостка, Л. О. зазначає, що метою кредитної політики є «забезпечення ліквідності, формування якісного кредитного портфеля банку» [5].

Проаналізувавши різні підходи вчених щодо питання необхідності формування кредитної політики, можна прийти до висновку, що метою формування кредитної політики є мінімізація основних ризиків (непрямий валютний, процентний, операційний ризик і ризик ліквідності) у ході ефективного розміщення кредитних ресурсів для максимізації доходу від кредитних операцій в умовах активного розвитку банку за пріоритетними напрямками.

Механізм формування та реалізації кредитної політики доцільне розглядати в призмі етапів даного явища. Першим етапом та елементом формування кредитної політики можна вважати постановку загальної стратегії банку. Сформувавши загальну мету діяльності банку, варто виділити ключові можливості та загрози, що

генеруються зовнішнім середовищем для їх подальшої оцінки та аналізу. Аналіз зовнішнього середовища діяльності банку проводять на основі SWOT-аналізу. За його допомогою оцінюється стратегічна реакція банку на очікувані зміни зовнішнього середовища (успішність діяльності банку, з врахуванням можливих загроз і можливостей) за допомогою наявних та запланованих ресурсів. Після проведеного аналізу на другому етапі здійснюється остаточне визначення цілей кредитної політики банку та варіантів їх досягнення, що слугує основою формування кредитної стратегії, під якою варто розуміти деталізовану сукупність рішень із забезпечення досягнення цілей кредитної політики банку з врахуванням впливу зовнішніх факторів. Визначивши стратегічні цілі та окресливши тактичні, кредитний комітет розробляє власне кредитну політику, інструкції та правила, за допомогою яких співробітники банку виконують свої обов'язки згідно затвердженої кредитної політики. Розробкою кредитної політики банку як правило займається кредитний комітет банку. Процес формування кредитної політики завершується поданням його правлінню банку для затвердження та підписання. Процес створення кредитної політики передбачає розробку меморандуму з кредитної політики, який має забезпечити досягнення стратегічних цілей банківської діяльності у галузі кредитування. На третьому етапі в рамках розробленої кредитної політики банку здійснюється розробка основних параметрів організації кредитного процесу:

- визначення повноважень у сфері прийняття рішень щодо надання кредитів;
- розподіл обов'язків з передачі прав та надання інформації в рамках бізнес процесів кредитування;
- встановлення вимог до перевірки, оцінювання та прийняття рішень за кредитними заявками клієнтів;
- створення стандартів оцінки кредитоспроможності позичальників.

На наступному етапі формується механізм контролю за реалізацією кредитної політики банку, що передбачає сукупність дій суб'єктів управління, спрямовану на постійне спостереження за факторами, що впливають на можливість реалізації кредитної політики банку для своєчасного визначення відхилень фактичних результатів кредитної діяльності від запланованих і прийняття оперативних управлінських рішень.

На останньому етапі проводиться загальна оцінка ефективності розробленої кредитної політики. Таким чином, технологія формування кредитної політики банку це дуже складний та комплексний процес, який включає в себе формування стратегічних та тактичних цілей банку в цілому та цілей кредитної політики, зокрема, аналіз зовнішнього середовища та внутрішнього потенціалу банку, створення внутрішніх документів, які регламентують роботу банку з кредитування. Всі етапи формування та реалізації кредитної політики тісно взаємопов'язані між собою та входять до загального механізму формування та реалізації кредитної політики.

Таким чином, кредитна політика виступає одним із найважливіших інструментів запобігання ризикам, з якими стикається банк. Так, досліджуючи сутність поняття «кредитна політика банку», можна висловити, що це структурно-функціональна цілісність взаємопов'язаних між собою елементів (завдань, цілей, принципів, технологій), взаємодія яких дозволяє визначити найбільш ефективні стратегії діяльності банку на кредитному ринку.

Література: 1. Банковский портфель – 3 : Кн. менеджера по кредитам. Кн. менеджера по расчетам. Кн. менеджера по фондовым и трастовым операциям. Кн. банк бухгалтера и аудитора / [О. Н. Антипова [и др.] ; отв. ред. : Ю. И. Коробов, Ю. Б. Рубин, В. И. Солдаткин] ; Промстройбанк России, Моск. междунар. ун-т бизнеса и информ. технологий, Ассоц. экон. вузов. – М. : Соминтэк, 2009. – 750 с. 2. Карбівничий, І. В. Теоретичні аспекти формування кредитної політики банку [Електронний ресурс] / І. В. Карбівничий. – Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/4550/1/МВК_2006_55.pdf. 3. Козьменко, С. М. Стратегічний менеджмент банку [Текст] :

навч. посіб. / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2012. – 734 с. – ISBN 978-966-695-176-5. 4. Панова, Г. С. Кредитная политика коммерческого банка [Текст] / Г. С. Панова. – М. : ДИС, 2004. – 356 с. – ISBN 966-624-011-2. 5. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с. – ISBN 978-966-96938-5-3.

Добрянська Н.А.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економічної теорії і
економіки підприємства

Маціховський В.В.

магістр 6 курсу,
спеціальності «Облік і аудит»

*Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса, Україна*

ПОНЯТТЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки на підприємстві постійно здійснюються фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами та організаціями, працівниками підприємства й окремими особами. Ці взаємовідносини засновані різними грошовими розрахунками у процесі виробництва, обігу та розподілу продукції.

Роль і значення обліку грошових коштів особливо підвищилися з розширенням міжнародних економічних відносин України та прийняттям владою відповідних законів та положень.

Дослідженню питань аналізу грошових коштів і грошових потоків у ринкових умовах присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних економістів, зокрема, М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Ю.А. Вериги, С.Ф. Голова, Н.Г. Горицької, О.М. Губачової, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, Н.М. Малюги, Є.В. Мниха, Л.В. Нападівської, В.О. Озерана, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, Б. Коласса, М.Р. Метью, В.В. Палія, Я.В. Соколова та інших.

Водночас, у вітчизняному доробку бракує комплексних досліджень методик обліку, аудиту, аналізу та управління грошовими коштами, націлених на їх удосконалення, формування нових підходів до аналітичного забезпечення управління. Розв'язання комплексу зазначених проблем визначає актуальність даної роботи.

Метою даної роботи є обґрунтування теоретико-методичних основ щодо аналізу та вдосконалення обліку і аудиту грошових коштів в сільськогосподарських підприємствах.

В різноманітних літературних джерелах існують різні підходи щодо визначення поняття „грошові кошти”. З макроекономічних позицій Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. [1] розглядають грошові кошти як засоби, які знаходяться в народному господарстві в готівковій і безготівковій формах і виконують функції засобів обігу, платежу і накопичення.

Пушкар М.С. [2] розглядає грошові кошти як грошові знаки національної і іноземної валюти які є платіжними засобами.

В першу чергу, розглянемо трактування поняття “грошові кошти” в нормативних документах (табл. 1).

Отже, усі визначення поняття “грошові кошти”, що наведені в нормативних документах сформульовані таким чином, що лише перераховують складові даного поняття. Так, згідно з нормативними документами до грошових коштів слід відносити готівку, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Таке формулювання є досить недосконалим та потребує уточнення.

Дослідження інших літературних джерел [3] дозволяють зробити висновки, що грошові кошти необхідні для забезпечення господарської діяльності підприємства кошти, що зберігаються в касі або на рахунках в банку.